

POSTANOWIENIE

19 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 19 lipca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. K. i O. K.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu
z 7 lutego 2023 r., II Ca 992/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia stronie pozwanej niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 7 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w Opolu oddalił apelację pozwanej Banku Spółki Akcyjnej w W. od wyroku Sądu Rejonowego w Nysie z 21 czerwca 2022 r., którym ustalono, że umowa o kredyt zawarta 31 października 2008 r. pomiędzy pozwaną, a M. K. i O. K. jest nieważna oraz zasądzone od pozwanej łącznie na rzecz powodów 52 315,86 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 18 września 2019 r. do dnia zapłaty;

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, opierając ją na podstawie przewidzianej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. W ramach tej podstawy skarżąca zarzuciła naruszenie art. 189 k.p.c.; art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: „pr. bank.”) w zw. z art. 58 k.c.; art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank.; art. 385¹ § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 385² k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. bank. oraz z art. 4 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) i ust. 2 lit. c) załącznika do dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 58 § 1 k.c. i art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank. oraz art. 7 dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od 24 stycznia 2009 r. i art. L przepisów wprowadzających kodeks cywilny.

Pozwana uzasadniła wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych, które przedstawiła w formie następujących pytań:

1. Czy klauzule przeliczeniowe w umowie kredytu wyrażonego (denominowanego) w walucie obcej określają „świadczenia główne” stron tej umowy w rozumieniu przepisu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c., czy spełniają jedynie funkcję pomocniczą dla tych świadczeń, i czy w tym drugim przypadku, ich eliminacja z treści umowy jako postanowień niedozwolonych jest równoznaczna z pozbawieniem umowy jej elementów przedmiotowo istotnych (*essetnialia negotii*) prowadzącym do nieważności umowy?
2. Czy z punktu widzenia celów art. 385¹ i art. 385² k.c. oraz celów dyrektywy 93/13 prymat przyznać należy celowi w postaci przywrócenia równowagi kontraktowej, czy też sankcyjnemu charakterowi przepisów dotyczących ochrony konsumenckiej oznaczającemu osiągnięcie skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów, zawierających umowy z konsumentami do stosowania nieuczciwych postanowień umownych oraz czy realizacja celu sankcyjnego co do zasady oznaczać musi zawsze uznanie umowy za nieważną?
3. Czy biorąc pod uwagę cele dyrektywy 93/13 oraz wykładnię 385¹ § 2 k.c. wola konsumenta doprowadzenia do upadku umowy w razie wyeliminowania z jej treści

postanowień o charakterze niedozwolonym w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. jest decydującym kryterium przy ocenie możliwości dalszego wykonywania umowy pozbawionej klauzul uznanych za abuzywne? w szczególności czy w sytuacji, w której umowa może dalej obiektywnie obowiązywać zgodnie z krajowym porządkiem prawnym na podstawie pozostałych, nieabuzywnych postanowień, Sąd może stwierdzić jej nieważność kierując się w tym zakresie wyłącznie interesem konsumenta?

4. Czy stwierdzenie bezskuteczności normy przeliczeniowej, określającej zasady ustalania wartości waluty obcej w umowie kredytu denominowanego w walucie obcej, zawartej przed dniem 24 stycznia 2009 r., uwzględniając art. 385¹ § 2 k.c. zgodnie z którym strony są związane umową w pozostałym zakresie, prowadzi do:

- utrzymania umowy w mocy i przyjęcia, że w takiej sytuacji nie powstaje luka w umowie - umowa zachowuje walutowy charakter, skoro saldo kredytu od początku w umowie było wyrażone w walucie obcej, a umowa umożliwiała zarówno wypłatę jak i spłatę kredytu bezpośrednio w walucie obcej,

- konieczności uzupełniania umowy normą dyspozytywną, w celu uniknięcia unieważnienia tej umowy, przy czym nie ma przeszkód by uzupełnić treść umowy przepisem ustawowym w nowym brzmieniu, przyjętym już po zawarciu umowy, jako normą, która korzysta z domniemania uczciwości zgodnie z motywem 13. dyrektywy 93/13,

- upadku tej umowy, z uwagi na jej niewykonalność, co jest zależne jednak od tego, czy konsument wyraził swoją wolę unieważnienia umowy w sposób świadomy co do wszystkich skutków nieważności umowy i zaakceptował również niekorzystne skutki tego unieważnienia?

5. Czy obowiązek pouczenia konsumenta przez Sąd powszechny, w razie stwierdzenia wystąpienia w umowie postanowień o charakterze abuzywnym, o możliwych skutkach uznania postanowień umownych za niedozwolone, w tym stwierdzenia bezskuteczności (nieważności) umowy w całości musi być realizowany przez Sąd powszechny poprzez: I. zapoznanie konsumenta z rodzajami możliwych roszczeń banku będącego kredytodawcą, w tym co do roszczenia o 1/ zwrot wypłaconego kapitału kredytu, oraz 2/ wynagrodzenia za

korzystanie z kapitału, względnie 3/ zwrot kosztów obsługi kredytu, względnie 4/ roszczenia o waloryzację sądową wypłaconego kapitału; II. Poinformowanie konsumenta co do szacunkowej wysokości takich roszczeń (np. w drodze zobowiązania pozwanego banku - kredytodawcy do przedłożenia stosownych wyliczeń); III. odebranie od konsumenta, będącego stroną umowy w dacie wyrokowania, oświadczenia co do woli skorzystania lub rezygnacji z ochrony związanej z abuzywnością klauzul umownych oraz stanowiska co do uznania umowy w całości za bezskuteczną (nieważną), jeżeli na skutek wyeliminowania z niej powyżej wymienionych postanowień nie może być ona w dalszym ciągu wykonywana?

W odpowiedzi na skargę powodowie wnieśli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie przez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżąca nieskutecznie powołała się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym

chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Podnoszone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestie prawne zostały już wyjaśnione w orzecznictwie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935).

Już tylko na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki

nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami. Jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych zaprezentowane tam koncepcje w ogóle nie przyjęły się.

[SOP]

(r.g.)